

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

תוכן

- א. נכסים שיש להם אחריות נקנין בכסף ובשטר ובחזקה.....1
- ב. שאין להם אחריות אין נקנין אלא במשיכה.....2
- ג. נכסים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להם אחריות בכסף ובשטר ובחזקה
2
- ד. וזוקקין את הנכסים שיש להם אחריות לישבע עליהן.....4
- ה. לא שנו אלא במקום שאין כותבין את השטר אבל במקום שכותבין את השטר לא
קנה ואי פריש פריש.....4
- ו. בשטר מתנה אבל במכר לא קנה עד שיתן לו דמים.....6
- ז. כתב לו על הנייר ... הרי זו מכורה ונתונה.....7
- ח. במוכר שדהו מפני רעתה.....8
- ט. ובחזקה ... ושבו בעריכם אשר תפשתם במה תפשתם בישיבה ... וירשתם אותה
וישבתם בה במה ירשתם בישיבה.....9
- י. דבר תורה מעות קונות ... תנא תקנתא דרבנן קתני.....9
- יא. קרקע כל שהוא חייבת בפאה ובבכורים.....11
- יב. ולכתוב עליה פרוסבול.....12
- יג. ולקנות עמה נכסים שאין להם אחריות.....14

דף כו.

א. נכסים שיש להם אחריות נקנין בכסף ובשטר ובחזקה

קרקע¹ נקנית בכסף, בשטר, בחזקה, בקנין סודר².

¹ שו"ע ונו"ב חו"מ קצ א

² אבל אינה נקנית במשיכה אפילו במקום שאפשר במשיכה כגון זרעים שבעציץ נקוב כמבואר בנתיח"מ ריש קצו

הלימוד לעילוי נשמת זקנתי
מנוחה ב"ר יחזקאל שרגא
תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

קנין כסף³ קונה בקרקע קנין גמור⁴, ובמקום שדרך לכתוב שטר אינו קונה עד שיכתוב שטר.

ב. שאין להם אחריות אין נקנין אלא במשיכה

מטלטלין נקנין⁵ במשיכה⁶ או בהגבהה⁷, ובקנין סודר⁸, ובאגב קרקע⁹ ובקנין חצר¹⁰, חוץ ממטבע שאינו נקנה בקנין סודר.

ג. נכסים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להם

אחריות בכסף ובשטר ובחזקה

³ שו"ע ונו"כ קצ א

⁴ ובשו"ע לא הוזכר כאן ענין אמירה אם צריך שיאמר הלוקח או המוכר שהקנין נעשה ע"י נתינת הכסף, וכ"כ בערוה"ש גבי ק"ס וחליפין שוה בשוה שא"צ אמירה, ומ"מ פשוט שצריך איזה מו"מ ביניהם בענין המקח, ובד"ג כלל פט סימן ג משמע דגם בנתינה מלוקח למוכר צריך אמירה, אלא שאין נ"מ אם אמר המוכר שדי מכורה לך או שאמר הלוקח שדך קנויה לי, עיין שם, וכן כתב בכנה"ג,

⁵ שו"ע ונו"כ שם קצח א

⁶ כתב בנה"מ שם סק"א שבמקום דלא שייך מעות, כגון במתנה, או שמגבהו בחובו וכן בהפקר, קונה במשיכה דבר תורה, אבל במקום דשייך נתינת מעות אינו קונה מן התורה רק במעות, ומשיכה אינו אלא מדרבנן (ע"י ש"ך סימן ר סוף סק"ה שכתב דמשיכה דאורייתא, וכתב במשפ"ש דאפשר דאיירי במתנה), ובחידושי רעק"א הביא מחלוקת הראשונים בזה, וכתב בפת"ש סק"א בשם דגומ"ר שלפ"ו אם קנה חפץ במשיכה וקידש בו אשה ובא אחר וקידשה, צריכה גט משניהם, דלחומרא לא עקרו דבר תורה דמשיכה לא קניא, והפת"ש כתב שאין הדבר כן, ואם קנה במשיכה יכול לקדש בו מן התורה, עיין שם,

⁷ ונראה דהגבהה ומסירה דינם כמשיכה, וכ"כ באמרי בינה קונטרס הקנינים דהגבהה אינה אלא מדרבנן, ותמה על המשובב נתיבות בסימן עב שכתב דהגבהה מן התורה, ומסתבר דה"ה מסירה, פתחי חושן הלקח פרק ב הערה כה. וע"י קצה"ח סק"א שהביא מדברי הרמב"ן דמתנה אינו נקנה דבר תורה אלא בחליפין או בחצירו או באגב (ע"י מ"ב סימן תרנח סק"י), ותמה דלפ"ו משמע דגם יד אינו קונה, וא"כ איך קונה בחצירו שהוא מדין יד, ואפילו למ"ד חצר משום שליחות, הרי במקום שאינו קונה מדין ידו מודה דלא קני בקנין חצר, עיין שם שנשאר בצ"ע, וע"י שד"ח כללים מערכת מ' כלל פא בדין משיכה במתנה, ובמניח מצוה שלו כתב דמה"ת אינו קונה במטלטלין אלא בכסף או בקנין סודר (וכן חליפין שוה בשוה), וכל שאר הקנינים אינם אלא מדרבנן, ובדעת הרמב"ן מצדד לומר דידו קונה מה"ת, עיין שם, ובחתן סופר שער המקנה סימן א מוכיח מדברי הרמב"ן דקנין אגב הוא מדאורייתא, דאל"כ לא יועיל גם קנין סודר, דבמה יקנה המקנה את הסודר, אם לא בקנין אגב.

⁸ שו"ע ונו"כ שם קצה א

⁹ שו"ע ונו"כ רב א

¹⁰ שו"ע ונו"כ קצה ה וסימן ר אוגם נקנים בקנין סימומא, כמ"ש בשו"ע סימן רא סעיף א. ובמשפט שלום סוף סימן קצה כתב בשם שו"ת מהר"ם אלשיך סימן י דכלי אינו נקנה בחזקה במה שהניח הפציו בתוכה, שאין קנין חזקה במטלטלין, עיין שם, וע"י תוס' בכורות דף יג ד"ה מיד.

הלימוד לעילוי נשמת זקנתי

מנוחה ב"ר יחזקאל שרגא

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

כבר התבאר במסכת גיטין דף כב. שמלבד הקנינים שנאמרו בקניית מטלטלין יש קנין אחד במטלטלין שיכולין לקנותן אגב קרקע¹¹, כלומר שאם מכר או נתן קרקע ומטלטלין כאחד¹² לחבירו, כיון שקנה חבירו הקרקע באחד מן הדרכים שקונין בהן הקרקע, נקנו לו גם המטלטלין אגבן בכל מקום שהם אפילו אם אינן צבורין בתוך הקרקע, ודבר זה למדו¹³ מקרא¹⁴ דכתיב בבני יהושפט (דברי הימים ב כא פסוק ג) וַיִּתֵּן לָהֶם אֲבִיהֶם מִתְּנוֹת רַבּוֹת לְכֶסֶף וְלָזָהָב וְלַמְּגָדוֹת עִם עָרֵי מְצֻרוֹת בְּיְהוּדָה, כלומר¹⁵ שנתן להם כל מתנות המטלטלים הנזכרים אגב קרקעות של ערים בצורות, לפיכך אמרו שנקנין המטלטלין אגב הקרקע¹⁶, בין שהיו שניהם במכר או שניהם במתנה, בין שהקרקע במכר והמטלטלין במתנה או המטלטלין במכר והקרקע במתנה, כיון שקנה קרקע באחד מדרכי הקנין, קנה מטלטלין עמהן מבלי שיעשה בהם קנין אחר¹⁷.

יש אומרים¹⁸ שאפילו הקרקע בשכירות או בהשאלה, והמטלטלין במתנה או איפכא קנה.

¹¹ שו"ע ונו"כ הו"מ רב א

¹² סמ"ע שם א

¹³ ב"ק יא.

¹⁴ במשפט שלום הביא מדברי הראשונים שנחלקו אם קנין אגב הוא קנין דאורייתא או מדרבנן, ועי' אמרי בינה קונטרס הקנינים סימן טו וסימן יח, ובהתן סופר שער המקנה סימן א (וכתב שם ליישב מה שהשמיטו מימרא דרבא בקידושין לפירש"י שאינו קונה באגב כי אם כשנתן כל דמי המטלטלין), שד"ח כללים מערכת א' אות קד, קיא, וקסג, ובפאה"ש שם אות קו.

¹⁵ סמ"ע שם ב

¹⁶ כתב בערוה"ש שאם הקנה מטלטלין אגב באופן שאינו מועיל, אף קנין הקרקע בטל, כיון שבטלה מקצתה בטלה כולה, ועוד כתב שאם כתב בפירוש שמקנה הקרקע מעכשיו, אף על פי שפירש שלא תתקיים המתנה אלא לאחר מיתה, דבריו קיימים וממילא יכול להקנות מטלטלין אגב הקרקע.

¹⁷ והנה חותני זצ"ל בספרו תפארת יעקב חקר במקנה קרקע ומטלטלין כאחת, ונתבטל הקנין של הקרקע כגון דנמצאת שאינו שלו או דעייל ונפיק אוזוי, אם מתבטל קנין המטלטלין. ומצאתי חקירה זו בשואל ומשיב מהדורא קמא חלק (ב') [ג'] סימן ר"ג, ופשיט מתוס' ערכין כ"ט ע"ב [ד"ה ולא ידענא] דבטיל קנין המטלטלין. מיהו שם מיירי בקנין חזקה, אבל בקנין כסף צ"ע. בית יעקב ב שם

¹⁸ כן מוכח בש"ס פ"ק דמציע' (דף י"א ע"ב) ופ"ק דקדושין (דף כ"ז ע"א) ומוכח התם דקרקעות במכר ומטלטלי במתנה נלמד מקרקע בשכירות ומטלטלין במתנה וא"כ דברי הר"ב שכ' דין זה בלשון ויש אומרים צ"ע דהא אדרבה דין זה פשוט יותר וכתב עוד ר' ירוחם שם וקרקע מושאל ומטלטלי' במתנה יש מי שכ' דלא קנה ומדברי התוס' נראה דקנה עכ"ל ומביאו ב"י וד"מ ולא ידעתי למה יגרע שאל' משכירות וכן מוכח להדיא מדברי התוס' פ"ק דמציעא דף י"א ע"ב ומדברי הרא"ש שם גבי עובדא דר"ג וזקני' דקרקע מושאל ומטלטלי' במתנה קנה כמו בשכירות ומביאם ב"י לעיל סי' קצ"ה ס"ס י"ב ע"ש. ש"ך שם ב, ועיין קצוה"ח והגול מרבבה שם.

הלימוד לעילוי נשמת זקנתי

מנוחה ב"ר יחזקאל שרגא

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

יש אומרים¹⁹ שאם המטלטלין הנקנין מונחים ע"ג הקרקע הנקנית, אפילו אינו אומר לו בפירוש שיקנה המטלטלין אגב הקרקע, קונה המטלטלין, ויש חולקים²⁰.

ד. וזוקקין את הנכסים שיש להם אחריות לישבע עליהן

טענו כלים וקרקעות בין שהודה בכל הכלים וכפר בכל הקרקעות, בין שהודה בכל הקרקעות וכפר בכל הכלים, בין שהודה במקצת קרקעות וכפר בכל הכלים, פטור משבועת התורה, שהרי השבועה על ידי הקרקעות שכופר או שמודה באה, ואין נשבעים על קרקעות²¹, אלא נשבע היסת ונפטר.

אבל אם כפר בכל הקרקעות והודה במקצת כלים וכפר במקצתן, על ידי גלגול שבועה חייב לישבע שבועת התורה על הכלים, שהרי חייב שבועה על הכלים שהודה בהם עצמם במקצת, ומגלגלים עליו לישבע גם על הקרקעות²², וכן הדין בטענו כלים ועבדים או כלים ושמורות.

ה. לא שנו אלא במקום שאין כותבין את השטר אבל במקום

שכותבין את השטר לא קנה ואי פריש פריש

¹⁹ שו"ע ונו"כ שם רב ב. כדעת הרמב"ם, דכיון שמונחים על הקרקע השבינן המטלטלין שעל גבה כאילו הן מגוף הקרקע ומחוברים אליה, סמ"ע.

²⁰ רמ"א שם, דאף בצבורים ומונחים צריך שיאמר, והיינו במקום שאינו קונה מדין חצר, כגון שאינו משתמר, ועי' חידושי הרי"ם סימן קצח ס"ק יב.

²¹ דאין חיוב שבועה דאורייתא אא"כ תהיה הכפירה וההודאה במטלטלין שגופן ממון. סמ"ע שם יט

²² נראה אף לשיטת הש"ך וסיעתו כס"י שפ"ו (סק"א) דשורף שמורות אינו חייב לשלם אלא מדרבנן דדיני הגרמי אינו אלא מדרבנן, מ"מ ע"י גלגול חייב שבועה דאורייתא כיון דאי איתא לשטרא בעינא מחויב להחזירו לו מדאורייתא חייב ג"כ שבועה זו ע"י גלגול מדאורייתא, וכן מוכח מהתוס' ר"פ מרובה (סב, ב) ד"ה יצאו קרקעות וד"ה יצאו שמורות ע"ש. שער משפט ז.

הלימוד לעילוי נשמת זקנתי

מנוחה ב"ר יחזקאל שרגא

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

אין²³ הכסף קונה בקרקע אלא במקום שאין דרך לכתוב שטר²⁴, אבל במקום שדרך לכתוב שטר לא סמכה דעתו לקנות בכסף²⁵, ולא קנה²⁶ עד שיכתוב שטר.

י"א שבמקום שכותבין שטר קנין²⁷, אינו קונה אלא משעת כתיבה, אבל אם הוא מקום שאין כותבין רק שטר ראייה, כשכתב לו אח"כ שטר קונה למפרע משעת נתינת הכסף. וי"א²⁸ שאינו קונה למפרע.

מקומות ביהכנ"ס נקנים בכסף בלבד, שהרי אין דרך לכתוב שטר, ואם דרך לרשום המכירה בפנקס הקהל, ה"ז כדרך לכתוב שטר²⁹.

במקום שאין כותבין שטר, אף על פי שדיברו ביניהם לכתוב שטר אינם יכולים לחזור, אא"כ נעשה בדרך תנאי שיכול לחזור קודם כתיבת השטר³⁰.

²³ שו"ע ונו"כ שם קצו

²⁴ משמע שאין סמיכות דעת הלוקח לקנין בלא שטר, וכתב הסמ"ע דבין כשהמנהג להקפיד על שטר מכירה ובין בשטר ראייה, כפי המנהג בן יקום, ובסימן קצא סק"ז כתב הסמ"ע בשם מהר"ש בפשיטות דשטר ראייה מהני לקנות עם כסף, וכ"כ בנה"מ כאן בשם הב"י. וכתב בפת"ש סק"ה בשם שו"ת רשמי שאלה דאע"ג שמדברי רש"י משמע הטעם דלא סמכה דעתיה דלוקח, מ"מ פשוט שגם המוכר יכול לחזור, וכ"כ הבאה"ט בסימן קצה סק"ג דכל שאחד יכול לחזור יכול גם השני לחזור

²⁵ ובחזו"א ליקוטים סימן מז סק"ה הקשה בעיקר סברא דלא סמכא דעתיה דלוקח, מה מרויח בזה שאינו סומך דעתו לקנות, הרי טוב לו יותר לבוין לקנות, ואם לא ירצה המוכר ליתן לו שטר יחזור בו, ותירץ דאפשר שבאמת אין כאן רצון שלא לקנות, אלא קנין מרופה הוא שלבו נוקפו שלא יתקיים המקח.

²⁶ כתב במנ"ח מצוה שלו דהא דאינו קונה בכסף במקום שכותבין שטר הוא מן התורה, דכל דלא סמכא דעתיה אינו קונה מה"ת, עיין שם ומדברי הב"י בשם הר"ן משמע שמן התורה קונה אף במקום שכותבין את השטר, ואינו אלא מדרבנן, וגם בחידושי הרשב"א קידושין דף כו כתב שאין מעיקר הדין לבטל קנין דאורייתא מפני חסרון סמיכות דעת אלא תקנת חכמים היא. פתחי חושן שם הערה י

²⁷ במשפט שלום הביא כן בשם הר"ן

²⁸ במשמרת שלום שם הביא בשם מהרי"ט אלגאזי ריש פ"ב דכבורות בשם הריטב"א דגם בשטר קנין קונה למפרע, והמקנה בקידושין (דף כו) העלה בדעת רש"י שאף בשטר ראייה אין הקנין חל למפרע, ועיי"ש מ"ש בענין מכירת חמין, ועיי"אמרי בינה דיני פסח סוף סימן כז ובמפתחות שם שכתב שמדברי הפוסקים משמע דלא קי"ל כהר"ן שבכתיבת השטר קונה למפרע, ועיי" בדבריו בקונטרס הקנינים סימן כב.

²⁹ שו"ת מהר"ש ח"ב סימן כה

³⁰ מנחת פתים סימן קצו עוד כתב בשם הלח"מ שבמתנה קונה בכל קנין שהוא אף במקום שכותבין שטר, והמשל"מ חולק, ועיי" שו"ת מהר"ש ח"ה סימן כז במתנה שנכתבה בלשון מכר וכתב המוכר בשטר שקיבל כל הכסף, אם מועיל מדין הודאה, עיין שם.

הלימוד לעילוי נשמת זקנתי

מנוחה ב"ר יחזקאל שרגא

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

אין הלוקח יכול לומר שהוא מתרצה עתה לקנות בלי שטר, כל שלא התנו על כך מתחלה³¹, כיון שדרך לכתוב שטר הולכין אחר דבר הרגיל³².

התנו ביניהם³³ שאם ירצה יקנה בכסף לבד או בשטר, ונתן הכסף על תנאי זה, תנאו קיים. ואפילו אם התנה הלוקח שאם ירצה יקנה בכסף ולא יוכל המוכר לחזור, ואם ירצה לא יקנה אלא בצירוף שטר, וכל זמן שלא יכתוב לו השטר יוכל לחזור, תנאם קיים, אפילו שתק המוכר³⁴ אמרינן בזה שתיקה כהודאה לתנאי שהתנה הלוקח, וכן להיפך אם המוכר התנה כן, ואז הדבר תלוי בו.

יש אומרים שבזמננו שכל עיסקת מקרקעין נרשמת בטאבו, ודרך להקפיד על כך, חשוב כמקום שכותבין שטר, וכל שלא נרשם בטאבו אינו קנין גמור, אבל דעת הרבה פוסקים שאין הרישום מעכב³⁵.

נחלקו הפוסקים בקונה קרקע בכסף בלא שטר, באופן שאינו מועיל לקנין גמור, אם מועיל לחייב את החוזר במי שפרע³⁶.

ו. בשטר מתנה אבל במכר לא קנה עד שיתן לו דמים

³¹ אבל בחידושי רעק"א כתב שאפילו לא התנו בשעת מכירה, אלא שאח"כ אמר הלוקח אני רוצה לקנות בכסף לבד, אפשר שחל הקנין למפרע, ועכ"פ משעה שאמר הוא קנין, אפילו נתאכלו המעות, וסיים שכן נראה מדברי שו"ת מהרח"ש, עיין שם, ואפשר דאה"נ אם בא המוכר לחזור מודה רעק"א ששוב אינו יכול לומר בקנין כסף אני רוצה לקנות, ולא אמר אלא כשאמר כן קודם שבא המוכר לחזור, שחל הקנין באמירתו, וצ"ע פת"ש שם ה

³² שו"ע ונו"כ שם קצ ח

³³ ערוה"ש שם

³⁴ פתחי חושן שם יב והערה יד ע"י מ"ש בזה בספר ברית יהודה פרק כח הערה נט, והאחרונים האריכו בזה, עיין בשו"ת דברי מלכיאל ח"ד סימן קמג ובשו"ת חת"ם חו"מ סימן קמב משמע שבמקום שיש דינא דמלכותא שלא יקנה רק ברישום בטאבו הוא דינא, וכ"כ בד"ג כלל פט סימן ו בשם שו"ת תועפות ראם, ומשמע ששום קנין אינו קונה נגד דינא דמלכותא, וע"י ערך ש"י סימן קצד שהאריך בענין דד"מ לענין רישום בטאבו. ועיי"ש בפתחי חושן אריכות גדולה בזה וכתב "ונראה לענ"ד שהרוצה למכור או לקנות, ומאיוזה סיבה אינם רושמים בטאבו, יתנו בפירוש שרוצים שהקנין יחול אף בלא רישום בטאבו, ונראה שבזה מהני לכו"ע, ומ"מ אינו מועיל אלא לענין דיני קנינים, אבל לא יועיל לו אם עוסק עם מי שאינו נאמן, ואפילו באדם נאמן יתכן שלוח ורשם משכנתא על הקרקע, ואף היה בדעתו לשלם, ומפני איזה סיבה שהיא אינו יכול לשלם, ואז הרי הוא כמניח כספו על קרן הצבי". באורחות המשפטים כלל מד סימן יב דן במי שמכר קרקע ונתן יפוי כח נוטריוני לרשום הקרקע ועדיין לא נרשם, וכתב דיפוי כח כזה יש בו יותר סמיכות דעת, ואפשר דאף שעדיין לא נרשם בפועל אינו יכול לחזור בו.

³⁵ ע"י פת"ש סימן רד סק"ב שכתב בשם שו"ת רעק"א סימן קלד שיש מי שפרע בקרקעות, וכן העלה בשו"ת משכנות יעקב חו"מ סימן נה שדעת רוב הפוסקים שיש מי שפרע בקרקע כשנתן מעות, עיין שם, וע"י ד"ג כלל סג סימן ז, ובשו"ת מהרש"ם ח"ז סימן פח ובפתחי חושן שם הערה טו.

הלימוד לעילוי נשמת זקנתי

מנוחה ב"ר יחזקאל שרגא

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

הכותב בשטר³⁷ נתתי שדה פלונית לפלוני, או שדי נתונה לך, או שדי תהא נתונה לך ומסר לו השטר³⁸, זכה המקבל³⁹, אבל אם כתב בשטר אתן שדה זו לפלוני לא קנה⁴⁰.

אולם המוכר שדה לחבירו אין שטר לחוד⁴¹ מועיל עד שיתן דמים, שאין סמיכות דעת המוכר⁴² עד שיקבל כל מעותיו⁴³.

ז. כתב לו על הנייר ... הרי זו מכורה ונתונה

כיצד קונה בשטר⁴⁴, כתב המוכר ללוקח שדי מכורה לך או שדי נתונה לך⁴⁵ ומסר לו השטר קנה⁴⁶, אף על פי שאין עדים לא בשטר ולא במסירתו⁴⁷.

³⁷ שו"ע ונו"כ רמה א וכפירוש הסמ"ע

³⁸ והיינו בין שכותב בשטר לשון עבר ובין לשון הווה, הרי הוא מקנה לו עתה בשטר זה

³⁹ שו"ע ונו"כ שם ג ואף על פי שכותב לשון עתיד, אין זה הבטחה אלא קנין בשטר, ובפת"ש שם סק"ג מביא בשם שו"ת הות יאיר סימן פ שמצדד לחלק דרוקא בלשון יהא, שהוא לשון מיד מועיל, אבל לא בלשון יהיה, אמנם מדברי הפת"ש בשם המביט משמע שאפילו בלשון יהיה מועיל, עיין ש

⁴⁰ שו"ע ונו"כ שם ג שאין בלשון זה משום קנין אלא הבטחה ליתן, ואפילו העיד עליו עדים. ועיין פתחי הושן שם פרק טו סעיף ו

⁴¹ שו"ע ונו"כ שם קצא ב

⁴² כתב בכנה"ג דאע"ג דלגבי לוקח לא שייך מעם דלא סמכא דעתיה, שהרי יש לו שטר, מ"מ כיון שהמוכר יכול לחזור גם הלוקח יכול לחזור

⁴³ וכתב הסמ"ע שאם היה הלוקח חייב לו דמי המקח (והחוב הוא כנגד כל דמי המקח, נה"מ סימן ס ס"ק מז), והקנה לו השדה בחוב זה, חשיב כקיבל דמים, וכתב בערוה"ש שאם היה החוב בשטר לא קנה עד שיחזיר לו השטר, ובנה"מ סוף סק"ב כתב שאם זקף הדמים במלוה חשיב כנתנית דמים, ועי' משפט שלום, וכתב במשמרת שלום שם שמדברי התוס' ב"ב דף כא משמע שאם נתן אח"כ המעות קנה למפרע משעת כתיבת השטר, ועי' שו"ת רשד"ם אהע"ז סימן קע.

⁴⁴ שו"ע ונו"כ קצא א

⁴⁵ כתב בערוה"ש סימן רמה סעיף ב שאם כתב בשטר שדה זו תהא נתונה לך או תהא מכורה לך, מועיל, ולא דמי לקנין אתן, שיש בלשון זה גם לשון הווה, וגם אפשר לפרש אתן בשטר זה.

⁴⁶ אבל בלי מסירה לא קנה (עי' פעמוני זהב סימן קצ סעיף ז), ונראה שצריך שיהא מפורש בשטר איזו שדה מוכר לו, ואם אין לו אלא שדה זו אפשר דמהני, אבל כשיש לו כמה שדות ולא מפורש בשטר איזו מוכר לו לכאורה לא מהני. מיהו א"צ שיהא מפורש בו שם המוכר אלא שם הקונה, וכל זה בכתב יד, אבל בשטר עפ"י עדים אפשר שגם זה לא מהני משום דלא הוי מוכח מתוכו, וצ"ע, פתחי הושן שם פרק ד הערה ד

⁴⁷ כתב באמרי ברוך בשם התומים סימן סט סק"ט שלא אמרו דכשר במסירה אלא כשכתב בכתב ידו או חתם עליו. אבל נייר שכתוב בו בכתב של אחר שדי נתונה לך או מכורה לך, אינו אלא צחוק בעלמא, ואף אם מודה שמסרו לו אין בו משום קנין

הלימוד לעילוי נשמת זקנתי

מנוחה ב"ר יחזקאל שרגא

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

ולכתחילה יכתוב שדי מכורה לפלוני בן פלוני, כדי שידעו מי הוא הקונה, ואם כתב שדי נתונה או מכורה לך ובא ראובן בזה השטר ואומר שהוא הקונה או המקבל נאמן⁴⁸.

ונראה שתוזה בזמננו יש בו דין שטר⁴⁹, שהוא הסכם בין שני הצדדים, וחותרים שני הצדדים⁵⁰.

א"צ שיהיה השטר שוה פרוטה⁵¹, ואפילו כתבו על הנייר או על החרס או על העלה, אף על פי שיכול להזדיף כשר⁵², ודעת כמה פוסקים שאפילו שטר בעדים על דבר היכול לזייף כשר⁵³.

ח. במוכר שדה מפני רעתה

מה שהתבאר שאין קונה שדה במכר בשטר, זהו במוכר משום שזקוק לדמים, אולם אם מוכר שדה מפני רעתה, כלומר לא מפני שזקוק לדמים

⁴⁸ ערוה"ש שם

⁴⁹ פתחי הושן שם ד הערה ד

⁵⁰ ובשו"ת מנחת יצחק ח"ו סימן קע (כא) דן בחוזה שלא נחתם ע"י הקונה, וכתב שכן המנהג שכל אחד חותם ונותן להשני וחותרם שלא בפני השני, ואפילו לא חתם כלל אינו מעכב, שמדין שטר סגי בחתימת המוכר, וכתב שם בנ"ד שעל הזכרון דברים חתמו שניהם, ויש לזה ג"כ תוקף שטר.

⁵¹ טור סימן קצא, וכתב בקצה"ח סימן ר סק"ה שאם כתבו על איסור הנאה לא מהני, דבעינן שיוכח בה הזוכה ואיסוה"ג לאו בר זכיה הוא

⁵² שו"ע ונו"ב קצא א וסמ"ע שם, ורמ"א סימן מב סעיף א, וביאר הסמ"ע שלא פסלו דבר היכול להזדיף אלא בשטר ראיה, כגון שט"ח דבעינן שיהא ראוי להתקיים, אבל בשטר קנין שאינו אלא לשעה לקנות בו, לא איכפת לן. ובכתב ידו לכו"ע הדין כן, וכמ"ש הב"ח גופיה דכת"י אינו יכול לזייף,

⁵³ משמעות הרמ"א שם והסמ"ע כאן. והב"ח בסימן קצא תמה על הסמ"ע, וסובר הב"ח דשטר שאינו בכתב ידו בעינן עידי חתימה, ופסול ביכול להזדיף, והש"ך בסימן מב סק"ב האריך לדחות דברי הב"ח, וכתב שלא הצריכו עדים אלא בדבר שבערוה, אבל בשטרי קנין שמודה בעל השדה שמסר לו השטר נקנה השדה, ואפילו בלא עדי מסירה, ובקצה"ח סימן מב סק"א הסכים לדעת הב"ח, דכל שיכול להזדיף הו"ל כאילו אין בו עדי חתימה כלל, אלא דלר"א סגי בעדי מסירה, כיון שאינו עומד להתקיים, אבל כשאין גם עדי מסירה ודאי פסול.

הלימוד לעילוי נשמת זקנתי

מנוחה ב"ר יחזקאל שרגא

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

אלא שהשדה רעה בעיניו⁵⁴ קנה בשטר מיד שהרי שמה שקנה ממנו מיד, כדי שלא יוכל הלוקח לחזור, ולהכי סמכה דעתו למכרה מיד⁵⁵.

ט. ובחזקה ... ושבנו בעריכם אשר תפשתם במה תפשתם בישיבה ... וירשתם אותה וישבתם בה במה ירשתם בישיבה

קרקע נקנה בחזקה⁵⁶, ואפילו⁵⁷ לא נתן דמים, ואפילו במקום שכותבין שטר⁵⁸.

המחזיק שלא בפני המקנה⁵⁹, בין במכר ובין במתנה, אינו קונה אלא א"כ אמר לו המקנה לך חזק וקנה, ואם מסר לו מפתח של בית ה"ז כאומר לו לך חזק וקני, ומועיל אח"כ חזקה שלא בפניו, אבל אין מסירת המפתח קונה כחזקה⁶⁰.

כלל קנין חזקה⁶¹ הוא שיעשה מעשה בגוף הקרקע, והוא דבר המועיל, ואינו להציל מהפסד.

י. דבר תורה מעות קונות ... תנא תקנתא דרבנן קתני

⁵⁴ במשפ"ש שלענין זה נראה דסני אם רעה בעיני המוכר לבר, ועיי' ד"ג כלל פט סימן יא שהאריך בזה, ודן שם אם במוכר מפני רעתה קונה בכסף לבר, ובערך ש"י סימן קצ מוכיח מדברי הרשב"א דקונה בכסף בלא שטר, וכ"כ בשו"ת תשורת ש"י סימן קעג, וכתב דה"ה כשהוצרך למכור מפני סיבה אחרת חשיב כמוכר מפני רעתה ⁵⁵ ונראה דאף דבסי' קע"ה סמ"ב מבואר בשם בעל העטור סמ"ע סימן קעה ס"ק עה [אות מ' מכירת קרקעות] דמפני רעתה היינו דניכר לכל שהוא רע או יפה אבל רע לזה ויפה לזה לא עיין שם בסמ"ע [סקע"ה], זה דוקא לענין דינא דבר מצרא, אבל הכא דבגמר ומקני תליא בדעת המוכר לבר, וכמו שכתב הרב המגיד. שושנת יעקב שם א

⁵⁶ שו"ע קצ א

⁵⁷ משפט שלום סימן קצב הביא מדברי המשל"מ בשם הרמב"ן שאם שנים נעלו או גדרו אינה חזקה, ועיי"ש שדחה דבריו.

⁵⁸ שו"ע ונו"כ קצב סז וברמ"א שם

⁵⁹ שו"ע ונו"כ שם ב

⁶⁰ ודלא כרשב"ם שסובר שקונה בעצם מסירת המפתח

⁶¹ שו"ע ונו"כ קצב א

הלימוד לעילוי נשמת זקנתי

מנוחה ב"ר יחזקאל שרגא

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

דבר תורה⁶² מעות קונות אף במטלטלין⁶³, אבל חכמים תיקנו⁶⁴ שלא יקנו מטלטלין בכסף⁶⁵, גזירה שמא לאחר שיתן הלוקח דמי החפץ וקודם שיקנה הלוקח, יאבד החפץ באונס, כגון ע"י דליקה או ליסטים מזוין, ויתמהמה המוכר ולא יציל⁶⁶, וי"א⁶⁷ שאם המטלטלין מונחים במקום שאין לחוש לדליקה קונה בכסף בלבד⁶⁸.

יש אומרים⁶⁹ שאם התנו בפירוש שיקנה מטלטלין בכסף בלבד, קנה.

⁶² שו"ע ונו"כ שם קצה א

⁶³ וכתב הסמ"ע בשם רש"י דילפינן מקרא דונתן הכסף וקם לו, ובשם הר"ן כתב דסברא הוא משום שרוב הקנינים בכסף

⁶⁴ וכתב הסמ"ע שמ"מ להומרא לא עקרו חכמים קנין מעות, ונ"מ שאם קידש המוכר אשה במעות שקיבל מן הלוקח, מקודשת, וע"י בפת"ש סק"א, וכתב בנה"מ שלא הוצרך הסמ"ע לזה אלא לדעת הפוסקים שאסור למוכר להשתמש בדמי המקח (ע"י פרק ג), אבל למ"ד שמוותר להשתמש בדמי המקח, פשיטא דחז"ל לא עקרו קנין מעות של המוכר, וסיים שלאחר שקיבל מי שפרע ודאי שאינו יכול לקדש במעות (ויש להסתפק אם הקידושין מתבטלים למפרע), ובהידושים סק"א הוסיף הנה"מ בשם רב האי גאון בספר המקח שאם היה החפץ תחת יד אחר ואמר המוכר לנפקד תן החפץ לפלוני, ונתן לו הלוקח מעות, דאמרינן תן כוכי, שהרי אסור לו לחזור בו מטעם מי שפרע, וחשוב כחוב דאמרינן תן כוכי, ובאומר זכה אין המוכר יכול לחזור כמבואר בסימן רלה סעיף כג (ע"י פרק א), ואם היה בפני הלוקח, אף הלוקח אינו יכול לחזור, מדין מעמד שלשתן.

⁶⁵ במשפ"ש סימן רד וכתשובתו ח"ו סימן רכג כתב שבזמננו"ז אם נתן כל המעות קונה מדין סיטומתא, והביא שהסכים עמו בעל שו"מ בתשובה,

⁶⁶ שו"ע ונו"כ שם ה

⁶⁷ רמ"א שם, והש"ך כתב דלא משמע כן מדברי הפוסקים והכריע דלא כהרמ"א, וע"י נה"מ סק"ה, ובפת"ש כתב דה"ה אם היו מבוטחים בחברת בטוח, אף על פי שלא יפסיד מכך, לא נתנו חכמים דבריהם לשיעורין, ואינו קונה בכסף, עיין שם.

⁶⁸ ובנה"מ סימן קצו הביא בשם הפני יהושע שכתב שבמקום שלא עקרו קנין מעות לא תיקנו משיכה ואינו קונה במשיכה, והנה"מ שם חולק וסובר שבכל אופן קונה במשיכה, ובמשפ"ש הביא בשם המנ"ח מצוה שלו שהוכיח כהפנ"י, וגם המשפ"ש הוכיח כהפנ"י, ובקו"א שם כתב דצ"ע בטעם הדבר, ומדברי הר"ן מוכיח כהנה"מ, עיין שם, וע"י דברי חיים דיני מכירה סימן י, ובאמרי בינה קונטרס הקנינים סימן יב כתב שקנה אף במשיכה.

⁶⁹ ברמ"א סימן קצה סוף סעיף ה כתב דתנאם קיים, והוא מדברי הב"י, כמו שמצינו בסימן קצ סעיף ח גבי קנין כסף בקרקע במקום שכותבין שטר, דמדינא אינו קונה, ואפ"ה מועיל תנאי שיקנה בכסף בלבד, ובר"מ כתב דלא דמי דהתם לא תיקנו חכמים שלא יקנה בכסף, רק במקום שנוהגים לכתוב שטר (נראה כונתו שהוא משום דלא סמכא דעתיה דלוקח, ולכן אם הלוקח מתרצה לקנות קונה), אבל במקום שהוא תקנת חכמים שלא יקנה בכסף, אימא דלא פלוג בתקנתו, ע"כ, ומ"מ הביא הרמ"א דעת הב"י להלכה בלא שום חולק.

ועיין דו"פ שהדין נראה אמת, דמאחר שתיקנו חכמים לטובת הלוקח, והוא אומר אי אפשי בתקנה זו, כגון זה שומעין לו, עיין שם. ולכאורה נראה דכיון דהתקנה היא לטובת הלוקח, ויכול להתנות מדין אי אפשי בתקנת חכמים, הרי שרק הלוקח יכול לוותר ולהתנות, אבל לגבי מוכר לא שייך לומר אי אפשי, אבל בסמ"ע סק"א כתב דבין שהתנה הלוקח ובין שהתנה המוכר ושתק הלוקח, כשהתנה כן בתחילת המקח, והש"ך שם חולק וסובר דלא מהני תנאי לקנות בכסף בלבד במטלטלין. ובקצה"ח סימן קצ הסכים לדעת הב"י והרמ"א, וכן נראה

הלימוד לעילוי נשמת זקנתי

מנוחה ב"ר יחזקאל שרגא

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת קידושין

יא. קרקע כל שהוא חייבת בפאה ובנכורים

הקוצר את שדהו⁷⁰, לא יקצור את כל השדה, אלא יניח מעט מן היבול בקצה השדה עבור העניים. ומצות פאה נוהגת בתבואה, בכרם, ובשאר אילנות שפירותיהם מבשילים כאחד ונלקטים כאחד. ומן התורה אין לפאה שיעור, אבל חכמים קבעו לה שיעור: אחד משישים. קרקע⁷¹ כל שהוא חייבת בלקט שכחה ופאה⁷², כלומר שאם יש לו אפי' משהו קרקע וזרע בה חייב להשאיר פאה, ואפילו היתה של שותפין שנאמר (ויקרא כג פסוק כב) קציר ארצכם אפילו של רבים.

אולם דוקא בצמח בה שבולת אחת⁷³, וממנו יצאו כמה שבולות, וקצר אחת מהן⁷⁴, חייב להשאיר פאה, שאם לא כן הרי אין חייב בפאה עד שיקצור שבולת אחת.

וכן אפי' אין לו קרקע כלל רק קנה קמה כל שהוא⁷⁵, מחברו בלי קרקע ג"כ חייב בפאה ובלבד שיהא שם לקצור ב' פעמים כנ"ל וכן עציץ נקוב חייב בפאה⁷⁶.

כל מתנות העניים⁷⁷ האלו אינן נוהגות מן התורה אלא בארץ ישראל כשקדושתה עליה, כתרומות ומעשרות⁷⁸, הרי הכתוב אומר (שם) וּבְקִצְרְכֶם אֶת קְצִיר אֲרָצְכֶם (דברים כד פסוק יט) כִּי תִקְצֹר קְצִירְךָ בְשָׂדֶךָ, וכבר נתפרש בגמרא שהפאה נוהגת בחוצה לארץ מדבריהם, וי"א⁷⁹ שאינו אלא במקומות המוכים לארץ ישראל ולא בכל חו"ל. וכן נוהגת מדבריהם בזמן הזה, וכ"ז במקומות שיש עניי ישראל שיבואו לקחת

מדברי הנה"מ חידושים ס"ק יז, וכ"כ בפת"ש בשם שער משפט ובמהנ"א ה' קנין מעות סימן א הסכים ג"כ לדעת הרמ"א.

⁷⁰ רמב"ם הלכות מתנות עניים פרק א הלכה א

⁷¹ רמב"ם שם פרק ב הלכה ג

⁷² מנ"ח מצוה תקצ"ב

⁷³ דרך אמונה שם לה מירו' פ"ג והביאוהו כל הראשונים כאן ובקדושין כ"ו ובבב"ב כ"ז ובסמ"ג ל"ת רפ"ד ובכו"פ פנ"ב

⁷⁴ כן נראה דדוקא אם קצר א' מהן אבל אין חייב לקצור כן ואם רצה יקצור כל השבולת למטה ויהא פטור מפאה. דרך אמונה ציון ההלכה שם קח

⁷⁵ דרך אמונה שם ימרו' שם ודלא כתפא"י פ"ג מ"ה בשם לחם שמים ולכאו' ה"ה לענין לקט ושכחה א"צ שיהא לו קרקע וכן לפרט ועוללות מיהו לענין שכחת עומרים

⁷⁶ ערוה"ש ב יח

⁷⁷ רמב"ם שם פרק א הלכה יד

⁷⁸ חזו"א שביעית סי' ז' סקב"ח ובמעשרות סי' ז' סק"י וכן בהדיא בחינוך מצוה רט"ז רכ"א תקצ"ב ודלא כמנ"ח רט"ז שפקפק ע"ז. עיין דרך אמונה ציון ההלכה שם קלו

⁷⁹ ב"י ושי"ך יו"ד סי' של"ב, וכן הכריע בחזו"א שביעית סי' ז' סקל"א ד"ה לדעת הגר"א

הלימוד לעילוי נשמת זקנתי

מנוחה ב"ר יחזקאל שרגא

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

שאם לא כן גם בא"י אין צריך להניח⁸⁰. ויראה לי שהוא הדין לשאר מתנות עניים אלו שכולן נוהגות בחוצה לארץ מדבריהם.

דף כו:

יב. ולכתוב עליה פרוסבול

כבר התבאר במסכת גיטין דף לז. שאין כותבין⁸¹ פרוסבול אלא על הקרקע⁸², לפיכך צריך שיהיה ללוה קרקע אפילו כל שהוא.

עציץ נקוב⁸³ של הלוה כותבין עליו פרוסבול ואפי' מונח ע"ג יתדות באויר אף על פי שאין מקום היתדות שלו, וי"א⁸⁴ שאפי' אם גם היתדות אינן שלו, אבל עציץ שאינו נקוב אינו מועיל⁸⁵.

⁸⁰ יו"ד שלב

⁸¹ רמב"ם שם הלכה יט, שו"ע ונו"כ שם כב

⁸² ויש בזה ב' טעמים דרש"י פי' הטעם דאין דרך להלוות למי שאין לו קרקע כדי שיהא בטוח בחובו ומילתא דלא שכיחא לא תקינו בי' רבנן ואפי' קרקע כל שהוא ראוי לגבות בו כל חובו דנבי והדר נבי, והר"ש פי' בפ"י דשביעית מ"ו הטעם משום דקרקע נחשב כגבוי משום דשעבוד חל על קרקע לפי שהקרקע אין יכול להשמיט ולהצניע תי"ט אף על גב דגם על עציץ נקוב כותבין צ"ל דלא פלוג רבנן כ"כ תו' בב"ב כ"ז א' ובגיטין ל"ז א' ועי' בר"ש שאין דעתו דהטעם משום שיכול להבריהו, ונ"מ בין ב' הטעמים אם הי' ללוה קרקע בשעת כתיבת הפרוסבול ובסוף שנת השמיטה אינו בידו לדעת רש"י מהני אבל לדעת הר"ש צריך שיהא לו בסוף השמיטה שיהא נחשב כגבוי ואם בשעת ההלוואה הי' לו קרקע ובשעת כתיבת הפרוסבול אין לו הקרקע לבו"ע לא מהני.

⁸³ שו"ע ונו"כ שם

⁸⁴ הי' הרשב"א גיטין ל"ז א' וכ"כ הרא"ש שם

⁸⁵ אא"כ השאלו מקום להניחו עליו כדלהלן בתנור וכיריים

הלימוד לעילוי נשמת זקנתי

מנוחה ב"ר יחזקאל שרגא

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

אם אין קרקע ללוה⁸⁶ מזכה לו המלוה⁸⁷ על ידי אחר, כל שהוא בתוך שדהו אפילו קלח⁸⁸ של כרוב⁸⁹, ואפי' מזכהו במתנה ע"מ להחזיר⁹⁰, אולם אם הלוה בפנינו ואומר שאינו רוצה לזכות בקרקע של חברו אין מזכין לו לאדם בעל כרחו⁹¹. וי"א⁹² שמזכים והוא מן הקולות שהקלו בפרוזבול.

השאלו או השכירו⁹³ מקום לתנור או לכירה, או לכל חפץ אחר להניחו שם ואפילו עציץ שאינו נקוב או נר⁹⁴, כותבין עליו פרוזבול.

היתה לו שדה ממושכנת כותבין עליה פרוזבול.

מאחר וקשה לגשת לביה"ד, התקין הגאון העצום בעל החקרי לב נוסח מיוחד המוסר את הדברים בפני עדים לבי"ד חשוב. וזהו אופן וסדר עשיית פרוזבול

המלוה מכין שטר פרוזבול, ומעמידים שני עדים כשרים שומרי מצוות, ורצוי שלא יהיו קרובים, ויזהרו העדים שהתאריך יהא מדוייק.

אין צורך לפרט שמות האנשים שחייבים לו, ואם רוצה להחמיר על עצמו ולפרט שמות החייבים לו – יכול לרשום שמם מאחורי שטר הפרוזבול.

אחד העדים מכין מטפחת, והמלוה תופס את המטפחת ואומר: "אתם העדים, קנו ממני קנין גמור ושלם שאני מזכה על ידכם קרקע כל שהוא לכל אחד מבעלי חובות שחייבים לי (ולאשתי) שאין להם קרקע".

⁸⁶ כגון בחורי ישיבה שאין להם קרקע משלהם כלל ואף שיחד לו חדר כדי ללון ולהניח חפציו אין זה נחשב לקרקע המושאלת לו, כיון שאין לו היתר להשתמש בחדר לשאר שימושים אלא רק ללון ולהניח חפציו וכדו', ועל כן אינו מוגדר כהשאלת הקרקע, אלא כהיתר שימוש מוגבל לדברים מסוימים (ודלא כסוברים שהוי כהשאלה גמורה)..

⁸⁷ או כל בעל קרקע אחר

⁸⁸ או עץ או ענף אחר

⁸⁹ שמועל בקרקע כל שהוא אולם עיי' בריטב"א ור"ן גבי מנה אסיכי שכתבו דסיכי לא השיכי וכ"כ רמב"ן בחד שינויא אבל הרשב"א כתב תי' אחר.

⁹⁰ נמוקי"י כאן. וכתב הר"ן ואף על גב דבודאי לא ניהא לי' מ"מ כיון שעיקרו זכיה אף על גב שיוצא לו ממנו חובה מהני והרא"ש כתב מפני שבפרוזבול הקילו

⁹¹ רמ"א ש מהר"ן

⁹² מאמר מרדכי שביעית פסקי הלכות סימן כג

⁹³ בתשו' מהרי"ט ח"א סי' ס"ה וציין לו רעק"א בשו"ע ס"ל שאפי' לא עשה בו קנין אלא משתמש ברשות הבעלים אך בריטב"א החדשות ד"ה ואוקימנא דדוקא אם עשה בו קנין ועיי' שכ"כ ע' צ"ו.

⁹⁴ ירו' שביעית פ"י ה"ג

הלימוד לעילוי נשמת זקנתי

מנוחה ב"ר יחזקאל שרגא

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת קידושין

אחר שעזב את המטפחת ממשיך ואומר: הוּו עלי סהדי שאני מוסר כל חוב שיש לי (ולאשתי) לביה"ד של עיה"ק... ת"ו הרה"ג... הרה"ג... הרה"ג... שאגבנו כל זמן שארצה.

העדים חותמים על שטר הפרוזבול ומוסרים אותו למלוה שיראנו ללוה בעת גבית החוב.

יג. ולקנות עמה נכסים שאין להם אחריות

קרקע כלשהו מקנין אגבו מטלטלין הרבה⁹⁵. ואינו צריך לסיים מקום הקרקע, ואפילו אין ידוע לנו בודאי שיש לו קרקע⁹⁶, ויש אומרים שאף אם ידוע לנו בודאי שאין לו, אם כתב שיש לו מועיל⁹⁷.

⁹⁵ שו"ע חו"מ רב ז, קיג ב

⁹⁶ רמ"א שם בשם הרשב"א, אבל אם ידוע לנו בודאי שאין לו אינו יכול להקנות, וכתב הרשב"א שאם האנשים הרגילים אצלו אינם יודעים שיש לו, אמרינן מסתמא אין לו, אא"כ כתב בשטר דלא כטופסי דשטרי, דהוי כאילו מעיד על עצמו שיש לו ומועיל שנאמן על עצמו לחייב וליתן ולשעבד, ועיי' בנה"ג שדן בדין שטר שכתוב בו שהקנה לו מטלטלין אגב קרקע.

⁹⁷ שו"ע ונו"כ שם קיג ב, דהודאת בע"ד כמאה עדים דמי, אלא שסיים השו"ע לחובתו, ונראה מדברי התוס' והרא"ש שם דרך לחובתו, דהיינו בנדון דסימן קיג שמשעבד למלוה מטלטלין אגב קרקע, וכן כתב הרא"ש שם שפשט המנהג שלא לדקדק אם יש לו קרקע, לפי שרוב המקנים מקנים לחובתם ליתן או לשעבד נכסיהם וסמכינן אהודאתם. אבל לפי המנהג שהביאו התוס' והרא"ש שם לאו משום הודאת בע"ד הוא אלא לפי שאין לך אדם שאין לו ד"א קרקע לקברו או בא"י. ועיי' בש"ך סימן לז ס"ק בו שנראה דדוקא לחובתו נאמן, אבל אינו נאמן לטרוף מלקוחות, ויש לעיין לגבי סתם קנין אם זה בכלל לחובתו. ומבואר בסימן קיג שיכול הלוקח להקנות למוכר קרקע כדי שיקנה לו אגבה. פתחי חושן שם פרק ט הערה ח

הלימוד לעילוי נשמת זקנתי

מנוחה ב"ר יחזקאל שרגא

תנצב"ה

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>